weten. Die het altijd wel weten. Die dadelijk aan het praten gaan. En dan nog denken, dat zij godsdienstig zijn. Maar in wier gepraat de teugel ontbreekt.

Waar is in dit bewegelijk vertoon het teeken van de gebondenheid der zielen?

Van het doorploegd-zijn der zielen door het Woord?

Van de zieleworsteling met het Woord, om zich de verborgen schatten toe te eigenen.

Het is een uitstalling maar geen levensuiting.

En Jacobus ontdekt dit als hij zegt: indien iemand onder u dunkt, dat hij godsdienstig is, en hij zijne tong niet in toom houdt, maar zijn hart verleidt, dezes godsdienst is ijdel.

Waarlijk het van God ingeplante leven moet zich uiten in het woord. In het zielsbestierend menschenwoord, verlichtend en waarschuwend.

Maar dan is het een beteugeld woord.

Een roer, dat zich aan de omklemmende hand ontwringt, kan geen koers en richting geven.

En een tong, die niet staat onder de macht van het Woord, brengt enkel verstoring. De doodlucht stijgt uit dat gepraat op. En Gods Naam wordt er om gelasterd.

Waarlijk onze tijd heeft ook aan woorden geen gebrek.

Onbeteugelde tongen doen dag aan dag haar verwoestend werk.

Beschouwingen worden alom verkondigd.

Boeken vol en bladen vol.

En dan wordt zoo uitgestald, wat men meent en overlegt. En wat men voelt en denkt. En dat geschiedt maar al te veel ook in godsdienstigen vorm.

En het leven wordt er al armer door.

De weg, die naar Gods wil moet worden gekozen, wordt daardoor al minder onderscheiden.

Er wordt dan niet gekoerst en gestuurd.

De wijsheid ontbreekt.

Hoe zou het ook anders kunnen:

De wijzen zijn beschaamd, verschrikt en gevangen: zie, zij hebben des Heeren Woord verworpen, wat wijsheid zouden zij dan hebben? (Jer. 8:9.)

* * *

Zie dat moeten wij toch verstaan.

De wereld en het leven der menschen heeft waarlijk geen behoefte aan onze beschouwingen of aan de uitingen onzer zielsgevoeligheid.

Maar er is in de wereld en in dezen tijd een schreiende nood aan het spreken van het Woord Gods.

Aan een leiding, die opkomt uit den band aan het Woord.

Wat daarbuiten staat, is enkel ijdelheid.

Daar moet het leven bij verkommeren.

En Gods oordeel gaat uit tegen het leeg gepraat der onbeteugelde tongen.

Als de groote verzoeking komt blijft er niets van over.

Het zal als een bloem van het gras voorbijgaan.

Want de zon is opgegaan met de hitte en heeft het gras dor gemaakt, en zijn bloem is afgevallen, en de schoone gedaante haars aanschijns is vergaan. Maar het Woord onzes Gods bestaat in der eeuwigheid.

A. D. S.

KERKELIJK LEVEN

Het aantal theologische studenten.

Het heeft de aandacht getrokken van meer dan één schrijver in onze pers, dat het aantal studenten aan de Theologische School en in de Theologische Faculteit der Vrije Universiteit zoo groot is.

Dit jaar, zoo meldde de pers, lieten zich 19 nieuwe studenten reeds inschrijven aan de Theol. School, terwijl er nog 4 worden verwacht, dat is samen 23 aanstaande theologen van deze lichting.

Aan de Vrije Universiteit bedraagt het aantal voor het eerst ingeschreven theologen 35, terwijl nog 3 pas geslaagden voor het admissie-examen kunnen worden verwacht. Dat is samen 38.

Alzoo leverde dit jaar te Kampen en te Amsterdam samen éénenzestig theologische studenten.

Het totaal aantal theologen bedraagt in Kampen ongeveer 175; aan de V. U. is het getal van hen, die nog geen candidaatsexamen deden in de Theol. Faculteit ongeveer 225, in beide gevallen de thans aangekomenen medegeteld. Dat wil zeggen, dat er zich thans 400 jonge menschen voorbereiden voor het predikambt in de Geref. kerken.

Daarbij komt, dat er thans nog een vijftiental beroepbare candidaten zijn (waarvan sommigen verzoeken, dat men nog geen beroep op hen uitbrenge); deze jonge mannen zullen toch waarschijnlijk wel alle binnen vier jaar in onze kerken een plaats hebben.

Den gemiddelden studietijd onzer theologen op 5¼ jaar stellend (deze tijd is wat lang genomen) kunnen we dan toch zeggen, dat vóór 1 Januari 1936 ruim vierhonderd jonge mannen een plaats als dienaar des Woords in onze kerken zullen begeeren.

Stel, dat we aannemen, dat van de thans studeerenden, 10 procent het eind der studie niet bereikt (dit getal is zeker te hoog naar gemiddelde berekening) en nog een 10 procent moet worden afgetrokken voor de vertraging, voortvloeiend uit het voortzetten van de studie, en dat 5 procent van de bovengetelden buitenlanders zijn, (ook dit percentage is te hoog gesteld), dan nog kunnen we zeggen, dat in de eerstvolgende vijf jaren ruim driehonderd candidaten kloppen aan de poorten der kerken.

Dat is gemiddeld ruim zestig per jaar.

Dit zijn cijfers, die we zullen moeten respecteeren.

* * *

Een inzender in „De Heraut" meende onlangs te kunnen becijferen, dat er nog niet zooveel gevaar bestaat, dat eerlang onze candidaten geen plaats kunnen krijgen.

Het komt me evenwel voor, dat deze inzender de fout beging, te werken met de gemiddelden van de laatste tien jaren.

Uit deze gemiddelden trok hij zijn conclusies.

Dit lijkt me fout.

We moeten voor de eerstvolgende jaren werken met de gemiddelden van het aantal thans aanwezige studenten.

En dan kan de conclusie wel geen andere zijn, dan deze, dat er voor vele onzer studenten straks geen plaats zal zijn in de kerken, indien er niet iets geschiedt, dat een afwijking van den thans „gewonen" gang van zaken beteekent.

* * *

En nu is het zeker waar, dat we moeten leven in geloof.

We mogen door genade steeds gelooven, dat God al Zijn beloften vervult.

Maar nergens beloofde God, dat bij den huidigen stand van zaken, alle de jonge mannen, die zich melden voor het predikambt, dadelijk een plaats kunnen vinden.

De historie bracht reeds tijden, waarin er een vrij groot getal candidaten geen plaats kon krijgen.

Daarom meenen wij, dat het nu de tijd is, dat het vraagstuk, dat de veelheid der theologische studenten als vanzelf stelt, worde besproken, en dat er maatregelen worden beraamd voor de oplossing van de vragen, die hier rijzen.

Het lijkt ons juist nu de tijd te zijn, om over deze dingen te gaan spreken.

Wanneer er eerst een periode zou komen, in welke tientallen candidaten „wachten op een beroep", zou dat tengevolge kunnen hebben, dat vele onzer aanstaande studenten liever niet den theologischen studie-gang kozen. Dit zou achteraf voor de kerken weer een schadelijken terugslag kunnen geven, terwijl het ook voor menig jongmensch zou kunnen beteekenen een opgeven van een ideaal.

Daarbij dreigen nog enkele andere gevaren.

Daarover D.V. een volgende week.

J. W.

Wat willen wij?

Men hoort de klacht, dat de synode van Arnhem ondanks het mooie en goede dat ze bracht, toch veelszins teleurstelde.

Die klacht is gerechtvaardigd.

Prof. Grosheide zeide (zie „Persschouw") dat de synode ons onvermogen aan het licht bracht.

Ook dat.

Maar misschien nog iets.

We moeten ons eens afvragen, of we wel weten, wat we willen.

Welken kant willen we op?

Durven we de erfenis van een vorig geslacht aanvaarden? Of zijn we er huiverig voor, en willen we opzettelijk terug, liefst terug tot vóór de generatie, die thans „de oude garde" heet?

Valt er niet een gebrek aan lijn te ontdekken in de ontwikkeling der dingen in de laatste twintig jaren?

Zou het niet eerst, vóór men verder ging, noodig zijn, zich ernstig te bezinnen over deze vraag: Willen we vooruit?

We hebben toch een erfenis van den bloeitijd?

Willen wij werkelijk die erfenis, die het vorig geslacht ons naliet, bezitten, dan moeten we bewijzen, dat we weten, waar het om gaat.

Eén ding staat, meenen we, wel vast.

Het is absoluut noodzakelijk, dat de kerk des Heeren de vastigheden niet verlate, nooit verlate.

Maar even noodig is, dat zij erkenne, dat overal, waar leven is, ook ontwikkeling wordt gevonden.

De kerken der reformatie zijn alleen dan gereformeerd, indien zij steeds blijven „reformeeren".

J. W.

De kerk.

Er is misschien geen ding, waarover meer uiteenloopende meeningen op de synode zijn verkondigd, dan over de taak en de roeping der kerk.

Zich te bezinnen over haar eigen aard en roeping, schijnt ons voor de eerstkomende jaren wel een van de meest voor de hand liggende opgaven voor onze kerken.

J. W.

LITERATUUR EN KUNST

Hélène Swarth, „Avonddauw".

I.

Bij de bespreking in het vorige artikel van het eerste christelijke jeugdjaarboek heb ik de veronderstelling geopperd, dat de uitgever, de heer J. H. Kok te Kampen, vooral als christelijk uitgever dit boek gebracht heeft.

Vergis ik mij niet, dan kan hetzelfde gezegd worden van een andere, eenigen tijd geleden verschenen, uitgave van den heer Kok, den verzenbundel „Avonddauw" van Hélène Swarth. Vroegere uitgevers van Hélène Swarth's werk zouden voor de poëzie, die hier wordt geboden, geheel andersoortig als die is naar geest en inhoud dan al de vorige, niet gemakkelijk een debiet gevonden hebben. De waardeering en aanvaarding, die deze bundel verdient, zal hij alleen kunnen vinden in den christelijken kring. En dus lag het op den weg van een christelijk uitgever de verzorging op zich te nemen. Blijkbaar heeft de heer Kok de zaak ook zoo gezien en dat hij aldus de gegeven taak aanvaard heeft is, ook nu weer, reden tot dankbare erkenning. Want het is een verheuging, dat deze verzen van Hélène Swarth zijn uitgegeven en tot de christelijke lezers zijn gebracht.

We wisten het, dat de dichteres, die in deze maand haar 72en verjaardag hoopt te vieren, in haar laten levensavond tot het christelijk geloof begon te nijgen. Eenigen tijd geleden reeds zocht (en vond) ze toenadering tot het tijdschrift „Opwaartsche Wegen", en wat we gelezen hadden omtrent de herdenking van haar 70sten geboortedag wees eveneens in die richting. Maar het voor ieder leesbare getuigenis van een veranderde levenshouding heeft ze toch het eerst gegeven in de verzen, die deze bundel bevat en het is daarom allereerst, dat deze uitgave van beteekenis is. Ze bewaart historie!

We willen trachten de waarde van deze verzen te zien in een bespreking van dezen bundel „Avonddauw". En dan doel ik daarbij niet op de artistieke qualiteiten. Dat Hélène Swarth een dichteres is van groot talent is bekend geweest van dat de Tachtigersbeweging bestaat en behoeft waarlijk niet nóg eens, aan de hand van nieuwe verzen, bewezen te worden. Het gaat in dit verband om wat er in tot uiting komt van het merkwaardige groeiproces, dat hopelijk bezig is zich in de ziel der dichteres te voltrekken, om het getuigenis van een veranderde levenshouding. Voor die analyse zal ik meer ruimte noodig hebben, dan één artikel biedt; ik zal haar over twee nrs van ons blad moeten verdeelen. Daardoor komt het eerste stuk, dat deel is van en tot op zekere hoogte inleiding tot het geheel, opzichzelf te staan en dat zou kunnen leiden tot de verkeerde meening, dat hiermee de bespreking van den bundel gegeven is. Het is daarom misschien nuttig, voorop te zetten, dat het artikel van deze week niet een geheel vormt.

* * *

Gelijk ten aanzien van ieder kunstwerk, is het ook hier noodig dat men, alvorens te oordeelen, zich er rekenschap van geeft, wie Hélène Swarth, de dichteres van deze verzen, is. Beter nog is het te zeggen: juist en vooral hier is dat noodig. Want wie „Avonddauw" lezen gaat, zoo maar, zonder iets te weten omtrent haar, die daar spreekt, die moet in de geestesgesteldheid welke tot uiting komt volkomen verward raken. En wie uit het christelijk kamp zonder voorbereiding deze verzen lezen gaat, aangelokt door vanuit de verte opgevangen blij gerucht, die zal bitter teleurgesteld het boek sluiten en evenmin weten, waar hij aan toe is. Want, laat ik het aanstonds en scherp mogen zeggen: Wanneer niet juist Hélène Swarth de dichteres van deze verzen was, zou de gebundelde uitgave voor ons christelijk leven van weinig of geen beteekenis zijn!

Wie is dan Hélène Swarth.

Moet men Hélène Swarth in één trek typeeren, dan is het, dat ze de dichteres is van het somberste pessimisme. Er is na en naast Marcellus Emants geen Tachtiger of jongere te noemen, die als Hélène Swarth pessimist was of is. Want haar pessimisme is van den aanvang af van het meest absoluut gehalte: er is geen uitzicht op licht, omdat het eenige, dat geluk beteekende, verloren en gebroken in een verneveld verleden ligt. Gansch haar poëzie, in vele bundels met vaak sprekende titels vereenigd („Rouwviolen", „Diepe wateren", „Bleeke luchten", „Herfstdraden" e.d.), kenmerkt zich door droeven weemoed, door nimmer-uitgeklaagde smartelijkheid, door troostelooze en zwart-donkere herinnering aan doodelijk-gewonde liefde.

Van den eersten verzenbundel (in 1892) af, tot op zeer recenten datum is deze sfeer in Hélène Swarth's poëzie overheerschend gebleven, pessimistisch tot in den donkeren klank der woorden toe, zóó sterk, dat er critici geweest zijn (o.a. Prof. Prinsen) die gezegd hebben, dat het altijd-maar doorklinken van denzelfden toon, een heel leven

lang, doet twijfelen aan de echtheid, de zuivere gevoeligheid van het werk. En leest men verzen van Hélène Swarth, die uit een opglanzende verrukking geboren werden: lenteverzen, mei- en bloeizangen, dan is er altijd weer een terugvallen in een weemoedig zelfbeklag, te donkerder en te droever, omdat het zwarte in tegenstelling staat tot de fleurigheid en blijheid overal rondom haar.

Hélène Swarth is dus pessimiste in gansch haar persoonlijkheid en in heel haar werk. En dat moet men nu in de eerste plaats weten en goed in 't oog houden bovendien, als men over „Avonddauw" een oordeel uitspreken gaat. Een blijde jubelklank, een juichen van vreugde, een volop-staan in het stralende zonnelicht is bij Hélène Swarth psychologisch niet denkbaar. En, als ze, na een lange jaren versomberd neerzitten in pessimistisch-pantheïsme, de glanzen der eeuwigheid aan haar avondhemel mag zien, is niet een uitbreken in hallelujah's der dankbaarheid te verwachten, maar veeleer een schuchter zich afvragen of die late vreugde wel werkelijkheid voor haar is en niet een waan. Er is in „Avonddauw" veelmeer een zoeken, dan een gevonden hebben, veelmeer twijfel dan verzekerdheid, veelmeer vraag dan antwoord. Wie er christelijke poëzie in zoekt van overtuigingsgloed en vertrouwensrijkdom, zal teleurgesteld uitkomen, want hij vindt die niet. Zelfs is ook hier het pessimisme niet overwonnen. 't Klinkt door heel den bundel heen. Telkens leest men regels, waarin er is datzelfde terugzinken in sombere levensherinnering, dat altijd de poëzie van Hélène Swarth heeft gekenmerkt. In het vers „Vondeling" b.v. zegt ze, dat ze op aarde is gezonden voor leed en liedjes, voor weenen en zwerven; in „Leege hulzen" klaagt ze, dat haar leven is geweest een „lang en smartvol dolen" en bij het terugdenken aan haar verst verleden (Angst) wellen de versregels op:

In de al duistre kamer van mijn lot
Waarin mij sloot de strenge wil van God
Tracht ik mijn angst te paaien met mijn lied.

En niet alleen versfragmenten, maar ook geheele gedichten uit dezen bundel zijn van dat oude pessimisme zwaar. Zoo „Steenen", waarin ze uitspreekt dat ze in haar leven steenen voor brood heeft ontvangen, „Jaloersche God", dat eindigt met de woorden, tot God gesproken:

Zoo 'k dof berust, verg niet, dat nog U mint
Dit door Uzelf verbrijzeld liefdehart.

„Cypres", waarin ze den rouwzwarten boom de voorkeur geeft boven populier, berk, wilg en vlier, die alle toch zoo mooi zijn, „Tot U alleen", dat een klaagzang is over de strenge kastijding van haar hart.

Het is de dichteres, die we kennen uit een gansche verzenproductie van bijna 50 jaar langen arbeid, die hier spreekt. Het is de echte Hélène Swarth, die wel naar een andere levenshouding en een lichtender levensinzicht kentert, maar haar somberen aard, haar door gebroken illusie gestempeld karakter behoudt.

Daarom is in dezen bundel ook zoo sterk dat element van zoeken en vragen: het afsmeeken van rozen op haar bijna ten eind gebrachten levensweg (Rozen), het vragen om vrede, („Het orgel ruischt", „Armen van Geest"), het zoeken naar rust („Reinheid en Rust"), naar wat eeuwig is („Ik gaf mijn liefde"), de behoefte aan kracht („Vleugelkleppen"), aan genade („Louteringe"), aan redding uit donkerheid („Zinnen", „Avondwind"), aan redding van den dood („De Steen"), aan gemeenschap met God (Christus en Johannes"), naar Wien ze haar gansche leven vergeefs heeft gezocht („Louteringe"). Ik kan al deze plaatsen niet citeeren, maar men leze de genoemde verzen en legge dan de gegevens naast elkaar. Men zal dan duidelijk zien, dat de grondtoon van dezen bundel is het zoeken naar een verzekerdheid, die als mogelijk wordt erkend, maar nog niet voor het eigen hart gevonden werd.

Trouwens, van dat nog niet gevonden hebben getuigen ook andere verzen dan de genoemde. Zoo „Winterboomen", „Avondwoud", „Gelijk de bij", „Hoogvlak", „Morgenbede", „Lentemorgen" en vele andere.

Als een zeer sprekend voorbeeld citeer ik één vers: „Stemmen":

Zoo 'k naai voor de arme een kleed: — „Geen heil in goede werken!"
Louter ik de avondcel met zuivre wierookwalmen:
— „Hoe laat ge uw zondig hart door ijle damp verkalmen?"
Strooi 'k bloemen op een graf: — „Wie zoekt gij onder zerken?"

Blijf 'k voor apostel, Heiland of Maria talmen:
— „Bekoort uw zinnen 't ijdel beeldenspel der kerken?"
Vraag ik, in ootmoed, God, mijn zwak geloof te sterken
En buig ik biddend neer: — „Zoo buigt de wind de halmen".

O zoemend spotrumoer der stemmen, die me omkrielen,
Gelijk een vlinder, wentlend stof van wagenwielen!
— „Verheft ge u boven ons, in hoogmoed van demonen?"

Geliefde, aanzie mijn deemoed! Laat voor U mij knielen!
Leg 't zwijgen óp de stemmen, die mij foltrend hoonen!
Laat me in de blanke sfeer van Uw genade wonen!

En als op een ander, in zijn fijnheid zeer treffend getuigenis wijs ik op de slotregels van het gedicht „Goede Vrijdag":

'k Sla de oogen óp, maar waar ik ga of sta
Ik zie drie kruisen op den Golgotha!

Haar ziel kan zich dus niet concentreeren op den schuldverzoenenden Heiland alléén; naast hem, aan beide zijden, ziet ze altijd weer de moordenaars, die schuldbeladen daar hangen. En uit het probleem schuldbelading-schuldverzoening komt ze niet uit!

Vooral ook komt dat nog niet tot een klaar besef gekomen zijn uit in verschillende kerstdichten uit dezen bundel. Die zijn meer Roomsch dan Protestantsch. Er is (b.v. in „Wijding") een mystiek peinzen op de kerstsymbolen, er is een accentueeren van bijkomstigheden: sneeuw, hulst, kaarslicht, witte leliën, er is een idyllische voorstelling van het gebeuren in Bethlehems stal — maar van de schamelheid, de groote genade die ligt in Christus' zich tot het diepst willen vernederen, die gezien moet worden zal men het Kerstevangelie in zijn rijke beteekenis verstaan, is weinig begrijpen. Het wordt genoemd, zeker, maar nergens zoo, dat het als kern van het gebeuren vooropstaat.

En eindelijk is er nog een ander punt, dat in dit verband spreekt. Overal in den bundel is er de vraag: geeft d'eeuwigheid mij eens mijn lieven weer? Er is een verlangen naar den hemel, omdat daar de hereeniging wacht met hen, die op aarde de geliefden waren. Maar van de eigenlijke hemelvreugde: de zaligheid van het eeuwig met Christus zijn en dag en nacht God dienen in verheerlijking, wordt nergens gesproken.

Dat alles nu wijst op een nog niet tot volgroeiing gekomen proces. Er is nog allerlei voorstelling en gevoelen, dat uit vroegere levensoriëntatie voortvloeit, er is nog veel, dat een niet zuiver begrijpen verraadt en dat door loutering zal moeten wegvallen, wil het kiemende geloof in zijn echten glans stralen.

Maar — en dat moet worden gezegd, zal men uit dit artikel niet een verkeerde conclusie zich vormen — met dat al is er tóch in dezen bundel dat duidelijk getuigenis, waarvan ik sprak aan het begin. Er zijn overal glimpen van levenslicht, telkens weer treffen klanken van het christelijk levenslied, er is het klare bewijs dat hier zich uit een oprecht zoekende ziel, die zich hoe langer hoe meer tot Christus wendt.

Deze groote en tot dankbaarheid stemmende beteekenis van „Avonddauw" hoop ik dan in het vervolgstuk te kunnen aantoonen.

U. T.

UIT DE HISTORIE

Uit de Geschiedenis der Vrije Universiteit.

1. Een Nagel aan de heilige Plaats.

De Heraut van 31 October 1880, het Feestnummer bij de stichting der Vrije Universiteit, bevatte een hoofdartikel van Dr Kuypers hand, dat nog waard is gelezen te worden.

Na de bekende dichtregels: „O volk van God, dat zonkt in smaad", enz. en het opschrift „Soli Deo Gloria", kwamen als motto's de teksten Psalm 107 vs 4—8 en 1 Cor. 1 vs 25—29; en dan vervolgt Dr Kuyper aldus:

Er is in de jongst verloopene week door het volk van God in deze landen gevoeld en bekend, dat de Heere goedertieren is!

Hem zij de dank, Hem de aanbiddenisse toegebracht!

Want al beliefde het den Machtige Jacobs, óók bij de stichting dezer hoogere School, belijders als instrumenten te gebruiken, Gods echte volk houdt zich bij die instrumenten niet op, maar klimt door tot den Schenker en Bewerker, den Bezieler en Ingever, om te weten, en er in te jubelen, dat het door Hem is rijk gemaakt.

Diep, zeer diep, heeft vooral de kern van dat volk geleden. Het is geploegd op den rug. Het is vertreden onder smaad. Het is door schoonpraters in den hoek gedrongen, en door spotters bespot met venijn.

Wat anderen voorbijvloog, dat was hun een pijl door de lever.

Hun trok het bloed; het bloed der ziele; dat ze de versmadingen van 's Heeren heiligen Naam als de heffe van den alsem, in de bitterheid hunner eigen ziel, hebben uitgedronken.

Zij konden niet meejubelen, als anderen die de breuke Zions op het lichtst genazen, reeds lofzongen van geweken gevaar.

Hun oog drong door tot den ontzettenden achtergrond der dingen, waar Satan; zij het ook voor de einduitkomst doelloos; nog nooit afliet in te rennen tegen de heiligheden Gods.

De doodelijke stooten der worstelingen in het rijk der geesten hebben nagedreund in de angstige beving van hun eigen hart.

Het is niet uit te meten noch uit te spreken, wat in de verborgen schuilhoeken der ziel nu deze halve eeuw lang doorworsteld is aan smaad en smart.

Aan smarte bovenal, omdat God den Heere, ook in dien smaad, te belijden als een God die naar recht doet, de overtuigende inspraak der consciëntie was.

Neen, we leden niet als de heiligen, enkel om des Heeren Naam.

Maar zonde, maar ontrouw, maar liefdebreuk en diepverborgen afval werd onder dat over ons komen van de Philistijnen aan het zwervenslieve Israël thuis gezocht.

Het werd bekend dat er een oordeel over Gods huis ging. Dat het oordeel van dat huis begon.

En dat vernederde.

Dat verleerde den hoogen waan des roemens, en het ijlen van dat valsch gebed, dat wel een wonder uit den hemel wilde, om zonder zielsverbrijzeling en zonder inspanning van alle zielskracht, weer uit dien smaad met de kerke Gods te komen tot een staat van eer en luister!

Zoo zocht men weer de diepe wegen.

Walgende van dit zeer lichte brood, ging men weer vragen naar de vaste spijs waar spieren van aan de ziel komen.

Uit de valsch-geestelijke rust, die zich zelf behaagde in een opgewreven vernis van keuvelende vroomheid, joeg de wind des Geestes weer op; weer uit; naar buiten; door de doornen en de distelen heen.

Zoo kwam men in de woestijn. Men werd ontledigd. De nood benarde en neep. Men voelde zich klein gemaakt en vernederd.

Toen riepen ze tot den Heere in de angsten, die ze hadden, en Hij zond een geest uit van verootmoediging, en toen er nederigheid door nederheid kwam, daalde er genade uit den Hooge neer.

En zie, toen schoot er een vezel uit den zaadkorrel, en die vezel zoog sappen op, en de kiem sproot uit, en er kwam weer een opleven, een nagel aan de heilige plaats door Zijn groote ontfermingen.

Dát is de zin, dát de beteekenis van wat 's Heeren volk de week die verliep, bij het openen der „Vrije Gereformeerde School van hooger onderwijs" gevoeld; waaronder dat volk zich zelf verootmoedigd; waarvoor het den trouwen Ontfermer gedankt heeft.

Och, dat nu alle hoogheid geweerd bleve!

Dat het gegeven pand door ons volk met vrijwilligheid wierde gesteund!

Niet enkel voor ons kleine landje, maar voor alle Gereformeerde kerken kan deze Stichting een gunste Gods worden.

Bid dan, o mijn volk, bid, om mannen vol van kracht en des Heiligen Geestes, die staan kunnen in deze Voorhoven van de Wetenschappen des Heeren.

Laat er een roepen zijn al den dag en al den nacht, óm vrede; vrede ook in de wereld der gedachten; voor het Jeruzalem Gods.

En is, ter gedachtenisse aan zoo heuglijke gebeurtenis, in dit gedenkblad saamgevat wat deze Stichting voorafging, weervoer eer ze optrad en bij haar optreden verzellen mocht; trekke dit geen onzer te sterk naar wat menschen deden, maar blijve èn voor bouwmeesters èn voor wie den bouw kwamen aanstaren, de diepste zielstoon ook te midden van het heiligst enthousiasme: God alleen zij de eer!

2. Receptie bij den heer Hovy.

Na afloop van den Dankstond in de Schotsche Zendingskerk, waarmee aan den avond van 20 October de Inwijding van de Vrije Universiteit besloten werd, spoedden zich velen naar de woning van den President-Directeur der Vrije Universiteit, den heer W. Hovy, die met de hem eigene gastvrijheid tal van uitnoodigingen had verzonden, om het verdere deel van dien avond ten zijnent door te brengen. Zeer aangenaam was het samenzijn als gasten van den man, wiens naam voor twee jaar zoo herhaaldelijk werd genoemd, toen deze op de lijst van het Volkspetitionnement bovenaan stond geschreven; die zoo krachtig ook aan het tot stand komen der Vrije Universiteit had medegewerkt; wien het in 's Heeren kracht had mogen gelukken der bloeiende Azijnmakerij en Bierbrouwerij „De Gekroonde Valk", aan wier hoofd hij stond, een Christelijken stempel op te drukken; en die door zijne offervaardigheid, waar het de bevordering van Christelijke belangen betrof, ook door het medeoprichten van „De Standaard" reeds zoo menigeen voor de in hem geschonken gaven den Heere had doen danken.

De ruime vertrekken en de smaakvol met planten versierde, breede corridor van dezen vriendelijken